

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

School of Business
and Economics

hZC

Intern toezicht in het VO

Onderzoek naar stand van zaken, toegevoegde waarde en mogelijke vernieuwingen

Donderdag 29 maart 2018

Prof. dr. ir. Rienk Goodijk

Clement van der Klooster MA CPC

@ZijlstraCenter | @clementklooster

Opbouw workshop

1. Opening Geri Bonhof
2. Opzet onderzoek, bevindingen en vernieuwingen
3. Subgroepen
4. Afsluiting

1. Opening

Gerit Bonhof – voorzitter van de onafhankelijke
monitoringscommissie ‘Goed onderwijsbestuur
VO’

2. Opzet van het onderzoek

- Contextverkenning, situatie anno 2012
- **Uitvoerige enquête 2017**
  - respons circa 30% (met 63% bestuurders en 36% intern toezichthouders)
  - vooral Stichting (92%) en RvT-model (87%)
  - eenhoofdig CvB (73%)
  - RvT met gemiddeld 5,5 leden
  - diversiteit in RvT laat nog te wensen over: wel zekere toename aantal vrouwen en afname aantal ouders
  - vooral nog te weinig expertise op gebied van Ict, vastgoed en onderwijskwaliteit en te weinig contacten van RvT met 'stakeholders'
- **Casusonderzoek** eind 2017/begin 2018
- **Deskundigenbijeenkomst** begin 2018

2. Belangrijke bevindingen (1/4)

Algemeen, rollen en toezichtvisie

- Meer 'technische' bepalingen worden over het algemeen beter nageleefd (inzake toezichtkader, reglement, profielschets, openbare werving, zittingstermijn e.d.).
- Minder goed is het (nog) gesteld met de **inhoudelijke invulling** van het overleg en het **kritische tegenspel** tussen bestuur en intern toezicht.
- De **rollen van bestuur en intern toezicht** zijn nog onvoldoende doordacht en ontwikkeld (adviserende-, controlerende-, werkgevers-, netwerkrol).
- De **werkgeversrol** van de RvT vraagt meer ontwikkeling én voldoende zorgvuldigheid.
- Belangrijk dat de RvT een **eigen toezichtvisie** ontwikkelt
- Bestuurders en intern toezichthouders verschillen van mening over de **toegevoegde waarde van de RvT** op dit moment

2. Belangrijke bevindingen (2/4)

Functioneren van de RvT in relatie tot de maatschappelijke opdracht van de onderwijsinstelling

- Aandacht RvT voor **onderwijskwaliteit** neemt gaandeweg toe
- De RvT voelt zich over het algemeen **verantwoordingsplichtig** jegens de ‘samenleving’
- Het toezicht op de omgang, samenwerking en communicatie van het bestuur met de **stakeholders** laat veel te wensen over
- De RvT beschouwt zichzelf nog nauwelijks als **verbinding** tussen de externe stakeholders/samenleving en de interne organisatie
- De maatschappelijke opdracht wordt nog niet vaak expliciet **geagendeerd** (divers aanbod regio, burgerschapsvorming, samenwerking stakeholders: o.a. onderwijs-; jeugdketen ...)

2. Belangrijke bevindingen (3/4)

Professionalisering

- Zowel bestuurders als toezichthouders vinden dat het intern toezicht zich **pro-actiever** dient op te stellen. Ook willen beide partijen meer (inhoudelijk) overleg ‘aan de voorkant’ van de beleidsontwikkeling
- Vormen van (zelf)evaluatie nemen toe, maar resultaten worden nog onvoldoende gerapporteerd en **besproken**
- De opleiding en professionalisering van het intern toezicht staat nog in de kinderschoenen: wel individuele deelnames maar nog geen **gericht opleidingsprogramma** voor de gehele RvT
- Het voeren van een gesprek over een **passende honorering** van de toezichthouders wordt als ‘lastig’ ervaren

2. Belangrijke bevindingen (4/4)

Contacten met stakeholders, w.o. medezeggenschap ...

- Stakeholderbeleid en toezicht daarop nog niet sterk ontwikkeld
- Bestuurder betreft over het algemeen de directeuren / schoolleiders en de MR **vroegtijdig** bij de besluitvorming
- RvT wint vooral **actief informatie** in bij de bestuurder en de externe accountant
- In 25% van de gevallen heeft de RvT regelmatig/vaak contact met de **MR** zonder de bestuurder erbij
- Bestuurder en RvT zoeken samen met o.a. de (G)MR naar een **vroegtijdige procesbenadering**

2. Verkenning van vernieuwingen

- De **taak/rol(len)** van het intern toezicht
- Explicitering van de eigen **toezichtvisie**
- **Verhouding** tussen bestuur en intern toezicht
  - Invulling van de voorkantbenadering
  - De inhoudelijkheid en scherpte van het debat
  - Omgaan met interventies
- De omgang met **stakeholders/maatschappelijke opdracht**
- **Aanspreekbaar** zijn als toezichthouder
- **Evalueren** en verantwoording afleggen

3. Subgroepen

1. Rollen en strategisch partnerschap
2. De volgende stap: scherper evalueren, professionaliseren en verantwoorden (w.o. werkgeversrol)
3. Stakeholders en informatievoorziening

Wat is wel/niet herkenbaar? Wat doet u zelf? Wat zou u concreet meer kunnen doen?

3. Subgroepen

1. Rollen en strategisch partnerschap

- A. Bestuurders in het VO hebben behoefte aan een meer **(pro-) actieve RvT** die ook ‘aan de voorkant’ van de beleidsontwikkeling betrokken is.
- B. De **rollen** van bestuur en intern toezicht zijn nog te weinig doordacht en ontwikkeld.
- C. De formele overlegstructuur biedt te weinig ruimte voor een meer **inhoudelijk debat** tussen bestuur en toezicht. Daarvoor zijn extra bijeenkomsten nodig.
- D. Bestuur en intern toezicht zijn onvoldoende vertrouwd met adequate **interventies**.
- E. Het gebeurt nog weinig dat een bestuurs-voornemen **gecorrigeerd** wordt door de opstelling/inbreng van de RvT.

3. Subgroepen

2. De volgende stap: scherper evalueren, professionaliseren en verantwoorden (w.o. werkgeversrol)

- A. De **werkgeversrol** van de RvT vraagt meer aandacht.
- B. RvT's moeten meer **professionaliseren** (individueel; samen).
- C. De tijdsbesteding van intern toezichthouders neemt toe, maar het gesprek over een betere **honorering** blijft lastig.
- D. De RvT heeft een eigen morele **verantwoordingsplicht**, die verder gaat dan een stukje tekst in het jaarverslag.
- E. Een aanpassing van de **governancecode** stimuleert vooruitgang.
- F. Wat zijn **bevorderende** en **belemmerende** factoren in de vooruitgang?

3. Subgroepen

3. Stakeholders en informatievoorziening

- A. Actief **stakeholderbeleid** van het bestuur en goed toezicht daarop, staan nog in de kinderschoenen.
- B. De driehoek **CvB-RvT-MR** wordt nog onvoldoende benut.
- C. De **onderwijskwaliteit** moet vaker op de agenda staan.
- D. De **maatschappelijke opdracht** moet vaker op de agenda staan.
- E. De RvT krijgt meer dan voldoende **informatie** (maar niet de juiste).

4. Afsluiting

Het rapport, de vragenlijst en reactie van de commissie zijn te vinden op:

<https://www.vo-raad.nl/nieuws/onderzoek-intern-toezicht-vo-vooruitgang-geboekt-tijd-voor-volgende-stap>

r.goodijk@vu.nl

c.vander.klooster@vu.nl